

Vår dato
08.03.2017

Vår referanse
17/00038-2

Saksbehandler
Vidar.L.Haanes@mf.no

Deres referanse
16/3806 - 3 AHAA
(16/40061)

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Høringsvar - Ordning for utpeking av biskoper

Vi takker for tilsendt høringsnotat. Det teologiske menighetsfakultetet (MF) har følgende kommentarer og synspunkter på de vedlagte forslag:

Generelle prinsipper som ligger til grunn for vurderingen

Generelt er det viktig at den som velges til biskop i Den norske kirke har bred oppslutning, støtte og tillit i ulike grupper og sammenhenger. For å oppnå dette, bør også prosedyren for tilsetting sikre omfattende deltakelse av kirkens medlemmer. En slik prosedyre må være gjennomsiiktig, så lite komplisert som mulig, og ivareta muligheten for både sterk lokal innflytelse, og mer overordnede, nasjonale anliggender. Den lokale og regionale innflytelsen er viktig å sikre med tanke på at den nye biskopen skal ha en solid basis i sitt bispedømme, mens nasjonale anliggender kan komme til uttrykk i hvordan bispekollegiet skal representere en solid og bred sammensetning av det kirkelige lederskap, som hele kirkens medlemsmasse skal kunne se som sine ledere. Denne bredden trenger ikke bare å handle om variasjon i teologisk profil, men kan også handle om kjønn, og om bakgrunn i ulike miljøer eller etniske grupper.

Om de enkelte forslag i hovedsak

Høringsnotatet skisserer tre hovedalternativer til ordning for utpeking av nye biskoper:

- a) En ren valgordning.
- b) En ordning med et særskilt tilsettingsorgan.
- c) En videreføring av dagens ordning, evt. med mindre justeringer, der biskopen tilsettes av Kirkerådet.

Flere steder i høringsnotatet fremsettes det argumenter som innebærer at de ulike ordningene vil kunne ivareta biskopene selvstendighet på forskjellig måte, f.eks. ut fra hvorvidt de tilsettes av Kirkerådet eller ikke. Dette argumentet mener vi har liten tyngde. Hvorvidt en biskop er i stand til å opptre som en selvstendig kirkeleder og som del av bispekollegiet, er ikke avhengig av hvem som har tilsatt ham/henne. Vi ser derfor bort fra dette argumentet i det følgende.

Postadresse
Det teologiske menighetsfakultet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Besøksadresse
Gydas vei 4
Majorstuen
E-post
post@mf.no

Telefon
+47 22 59 05 00
Nettside
www.mf.no

Telefaks
+47 22 59 05 05
Bankkonto
6038 05 58583

Foretaksregisteret
NO 917 387 079 MVA

MF har tidligere uttalt seg med støtte til den mest radikale ordningen som høringsnotatet presenterer, nemlig en valgordning (a). Slik denne ordningen er utformet i forslaget til ordning, finner vi den godt i stand til å ivareta de generelle anliggender vi pekte på ovenfor. Ikke minst vil denne ordningen kunne ivareta gjennomsiktighet i prosedyre, bred valgdeltakelse med representanter og deltakere fra ulike kirkelige organer og grupper, og et solid votum for den som til sist blir valgt til biskop. Vi mener fremdeles at dette er den ordning som er mest å foretrekke av dem som er foreslått.

Til spørsmålet om en slik ordning i tilstrekkelig grad vil kunne ivareta de helhetskirkelige hensyn, er å si at dette både må ses som ivaretatt gjennom bredde i nominasjoner, men også gjennom at ulike kirkelige instanser og organer kan fremme sine synspunkter på de aktuelle kandidatene. Ordningen forutsetter derfor at de enkelte kandidater får god anledning til å bli presentert før valg avholdes. En kan også tenke seg at nominerte kandidater må gjennom en formell prøving som den Svenska Kyrkan har gjennom sin ansvarsnämnd for biskoper.

Ordningen som er foreslått med et særskilt tilsettingsorgan (b), vil innebære opprettelse av en ny instans i den kirkelige strukturen. Selv om «ordningen vil innebære at biskopenes tilsetting blir forankret i demokratisk valgte organer» (s. 13). er det faktum at et slikt tilsettingsorgan kan velge blant flere aktuelle kandidater med på å gjøre gjennomsiktigheten i valget mindre. Tilsettingen har også mindre bred demokratisk oppslutning enn forrige omtalte ordning. Det er også en betydelig sjanse for at et slikt organ vil kunne bli politisert både med tanke på hvem som skal velges til å sitte i det, og med tanke på hvem det velger til biskop. At det ikke finnes noen tilsvarende ordning i andre kirker, og at en dessuten må etablere detaljerte prosedyrer for hvem som skal kunne være medlem og ikke i et slikt tilsettingsorgan, innebærer totalt sett at vi anser denne ordningen som lite tjenlig. Vi vil derfor fraråde å gå videre på dette forslaget til tilsettingsordning.

Ordningen med tilsetting i Kirkerådet © , som i realiteten viderefører dagens ordning er egnet til å ivareta nasjonale hensyn, men sikrer ikke på en like omfattende måte som (a) den demokratiske bredde og den gjennomsiktighet som bør prege et bispevalg. Den sikrer heller ikke at den valgte biskop kan stå med det sterkeste votum i ryggen når hun/ han begynner sin tjeneste. Denne ordningen vil derfor kunne bidra til å svekke bispeembetets autoritet og legitimitet, særlig dersom den som blir tilsatt ikke er den som har fått størst oppslutning i avstemmingene så langt.. Samlet sett vil vi derfor anbefale at det utarbeides en prosedyre for valg av biskoper, i tråd med, og basert på det forslag som foreligger til dette.

Til enkeltheter

Vi støtter forslaget om at Bispedømmerådet fortsetter som nominasjonsorgan, samtidig som det åpnes for muligheten for å fremme supplerende nominasjonsforslag. I en valgordning, som den vi støtter, vil de helhetskirkelige anliggender være ivaretatt ved at andre organer kan stemme.

Det avgjørende vil uansett være hvordan nominasjonsorganet stemmer. For å sikre bredde i nominasjonen mener vi at preferansevalg er en god og tjenlig løsning, selv om den innebærer en komplisert opptelling.

Vi støtter at det videreføres en ordning med mulighet for supplerende nominasjon, og kravet om at det må være minst 100 stemmeberettigede som må til for å fremme en slik.

Vi mener det er rimelig å innføre en bestemmelse om at sittende biskop i det bispedømme som skal ha ny biskop, ikke deltar i nominasjon og stemmegivning ved bispevalg.

Vi mener det bidrar til å sikre bredde og vurderingsgrunnlag for valg av biskoper dersom lederne for de praktisk-teologiske seminarer og professorene i teologiske fag fremdeles har stemmerett ved bispevalg. Vi mener at det også er ønskelig at alle landets proster gis stemmerett, av samme grunn. Dette må reflekteres i de regler som er foreslått.

Styrken i en valgordning er at hver stemmeberettiget bare avgir stemme til en person i hver valgomgang. Vi mener en ordning med valgomganger skaper mest gjennomsiktighet for alle involverte.

Dersom en faller ned på en annen ordning enn den vi prinsipalt går inn for her, vil vi mene at sittende biskopers uttalerett bør opprettholdes. Selv om den ikke alltid brukes, er det mulig å tenke seg situasjoner der biskopenes teologiske vurdering eller andre forhold kan komme til uttrykk – og vurderingene forblir konfidensielle. Samtidig viser denne ordningen de samme problemer som vi tidligere har påpekt, når det gjelder manglende gjennomsiktighet i beslutnings- og valggrunnlag.

Vi mener biskoper ikke skal tilsettes på åremål.

De regler som er foreslått for valg av preses anser vi som hensiktsmessige, ikke minst fordi alle bispedømmerådene er stemmeberettigede. Dermed sikres preses et votum som har bakgrunn i eksisterende organer som er avhengige av og konkret relatert til hans / hennes lederskap.

Med hilsen for
Det teologiske menighetsfakultet

Vidar L. Haanes
rektor